

Verdal kommune

Årsrapport 2013

Motiv: Rydding etter Hilde og Ivar i Langnesskogen. Foto: Ole Morten Larsen

Rådmannen, 7. februar 2014

Innhold:

1. Årsrapporten og dens rolle i plan- og styringssystemet.....	3
2. Oppsummering	4
3. Mål for samfunnsutviklingen	6
4. Går utviklingen i retning av målene?.....	8
4.1 Gjennomføring av vedtatt innsats	8
4.1.1 Utviklingstiltak drift i Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013.....	8
4.1.2 Utviklingstiltak investering i Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013.....	18
4.1.3 Planprosesser 2013 i Planstrategien	20
4.2 Situasjonen i driften i 2013	21
4.2.1 Oppvekst.....	21
4.2.2 Velferd	22
4.2.3 Kultur, næring og teknisk drift.....	24
4.3 Nye utfordringer og revideringsbehov i planverket	26
4.3.1 Oppvekst.....	26
4.3.2 Velferd	26
4.3.3 Kultur, næring og teknisk drift.....	30

Figur 1 Plan- og styringssystemet

Lenkedokumenter:

[Kommunalt plan- og styringssystem](#)

[Planstrategi 2013-2016](#)

[Kommuneplanens samfunnsdel 2008-2020](#)

[Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013 Verdal kommune](#)

[Vedtak på Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013](#)

[Økonomiplan 2014-2017/Budsjett 2014 Verdal kommune](#)

[Vedtak på Økonomiplan 2014-2017/Budsjett 2014](#)

[Kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning 2008-2020](#)

[Kommunedelplan kultur 2008-2020](#)

[Kunnskapsgrunnlaget](#)

[Årsrapport Verdal kommune 2012](#)

[Regnskap og årsberetning Verdal kommune 2012](#)

1. Årsrapporten og dens rolle i plan- og styringssystemet

Plan- og styringssystemet ble vedtatt i kommunestyrene i Verdal og Levanger i henholdsvis sak 139/08 og 89/08, og revidert i samkommunestyrets sak 18/12. Systemet og styringsdokumentene i det, er redskaper for å sikre at utviklingen av kommunene er samstemt med den løpende samfunnsutviklingen lokalt, regionalt og nasjonalt - i et langsiktig og helhetlig perspektiv.

Plan- og styringssystemet er inndelt i flere nivåer - med kunnskapsgrunnlag, strategisk plannivå, handlingsplannivå og rapportering. Styringsdokumentene i systemet er koblet sammen og danner en helhet.

Hensikten med årsrapporten fremgår av [plan- og styringssystemets](#) pkt. 4.2.3:

Årsrapportens fokus er om utviklingen går i retning måloppnåelse ut fra gitte politiske styringssignaler i planstrategien, føringer i kommuneplanens samfunnsdel, delmål og målindikatorer i kommunedelplanene og økonomiske forutsetninger i økonomiplanen. Det skal også vurderes om det er tilstrekkelig kvalitet på kommunale tjenester ut fra gjeldende forutsetninger.

Ved avvik fra planlagt utvikling og vedtatte mål, skal det vurderes om innsatsen skal endres eller om målene skal justeres, gjennom justering eller rullering av kommunens planer.

I hht plan- og styringssystemets pkt. 5 skal årsrapporten skal utarbeides i januar hvert år.

I 2013 ble den første utgaven av årsrapporten, *Årsrapport 2012*, utarbeidet. Denne ble evaluert i politiske fora i kommunene høsten 2013. Tilbakemeldingen fra formannskapet er at det ønskes større fokus på måloppnåelse, mer aktiv bruk av Kostra og mer vekt på analyser.

Mer bruk av Kostra vil bli vektlagt framover mot tertialrapporter inneværende år og i neste årsrapport. Med hensyn til måloppnåelse, var det i *Årsrapport 2012* beskrevet at rapporten for 2013 skulle bli tydeligere som følge av effektmål i kommunedelplanene. Utarbeidelse av kommunedelplaner i er i hht Planstrategien utsatt til 2014, og det rapporteres derfor i forhold til strategiske mål. Dette innebærer at *Årsrapport 2013* er en egenbeskrivelse av situasjonen slik vi ser den.

I Årsrapporten vurderes

- Gjennomføring av vedtatt innsats i 2013 i økonomiplan/budsjett
- Utarbeidelse av planer i 2013 i hht Planstrategien
- Situasjonen i driften i forhold til planlagt utvikling og mål
- Nye utfordringer og behov
- Revideringsbehov i planverket

2. Oppsummering

Både i Planstrategien og i Kommuneplanens samfunnsdel er det, jfr. del 3, gjort langsiktige retningsvalg som er førende for kommunens innsats framover.

I Planstrategien beskrives kommunenes handlingsrom som for lite, målt opp mot krav og forventninger til leveranser fra kommunen – og de målbilder som er stilt opp.

Til grunn for økonomiplan 2013 – 2016 ble det lagt noen fundamentale **strategiske prinsipper** som har vært førende for drift og utvikling:

1. Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon.
2. Vurderinger om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur må fortsette.
3. Kontinuitet og samordning av hjelpetjeneste for å skape "vinnerne på morgendagens arbeidsmarked". Programmet "De utrolige årene" (DUÅ) prioriteres som virkemiddel.
4. Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen "volumtjenester".
5. Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv.
6. Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting.

Med basis i disse prinsippene har det vært lagt opp til en stram aktivitetsstyring gjennom 2013.

I januar 2013 ble **faglig organisering** av oppvekstsektoren satt i drift og helse- og velferdsområdet ble endret til å være organisert etter samme prinsipper høsten 2013. Disse endringene skal bidra til enda tydeligere og mer helhetlig ledelse. Det samme gjelder en tydelig definering av ledelse i tre nivåer i kommunen.

Ledelse er nå definert på tre nivåer.

- 1) Rådmannsteamet
- 2) Virksomhetsleder
- 3) Rektor, barnehagestyrer, avdelingsleder som rapporterer til virksomhetsleder

Fokuset betinger at det skapes arenaer for å utvikle dette lederskapet helhetlig, tydeliggjøre roller og relasjoner, kommunisere forventninger, lære av hverandre og dele med hverandre. Slike arenaer ble definert og gjort virksomme i 2013.

Kravene til «den helhetlige kommune» vil være stadig økende, både ut fra forventningene i samfunnet og blant brukerne og med hensyn til de økonomiske rammebetingelsene og tilpasningene som må gjøres til disse.

I tillegg til de grunnleggende seks strategiske prinsippene er derfor **samordning/samhandling** og **innhold i grunntilbud** gjennomgående fokus i 2014. I dette ligger også at stillingsutvikling og overordnet ressursbruk skal ledes helhetlig fra rådmannsnivået, slik at vi i størst mulig grad har en styrt ressursflyt i organisasjonen.

I økonomiplanen for 2014-2017 er det forventninger til ytterligere økonomisk effektivitet som resultat av de faglige organiseringene som er gjennomført.

Det samme gjelder områder som vil bli gått spesielt i dybden gjennom første del av 2014, som ledd i endring av organisering av tjenestene som i dag i hovedsak ligger i porteføljen til de to ressursentrene. Dette gjelder spesielt flyktingetjenesten, hvor ressursbruken er spredt og overstiger inntektssiden i form av integreringstilskudd. Dette skal harmoniseres og struktureres, slik at ressursbruken blir mer avstemt med inntektssiden. Men også de øvrige fagområdene innenfor skal gjennomgå på samme måte. Fokuset i dette må være hva vi får ut av tjenestene (output), ikke bare hva som legges inn av ressurser (input), og da i en helhetlig kontekst.

Lavere fødselstall medfører at kommunen isolert sett får nedgang i inntekter på ca 4,5 mill kr. for kriteriet barn i aldersgruppen 6-15 år og ca 1,5 mill kr. for gruppen 2-5 år i 2014 i forhold til i 2013. Dette er endringer som slår ut i det samlede rammetilskuddet, og som kommunen må løse for å holde den nødvendige økonomiske balansen. Så langt er utfordringsbildene løst med kontinuerlige forbedringsprosesser i etablert driftsstruktur, og dette arbeidet fortsetter i 2014. Men budsjettet for 2014 viser at dette over tid ikke vil være tilstrekkelig og det er, jf de strategiske prinsipper, nødvendig å sette sterkere fokus på strukturen vi driver etter. I 2013 er derfor grensene for ungdomsskoletilhørighet justert, og det er gjort et grundig arbeid med SFO i forbindelse med budsjettet for 2014. Arbeidet med strukturtilpasninger må fortsette videre.

Avsetning til lønnsoppgjør i tråd med statsbudsjettets prognoser er tett opp til den samlede veksten i skatt og rammetilskudd. Det betyr at alle andre forventninger, føringer og konsekvenser må håndteres i form av driftsendringer.

Det målbilde for 2030 som ble etablert gjennom Planstrategien, vedtatt i 2012 og revidert gjennom vedtak i kommunestyrene i Verdal og Levanger i 2013, er fortsatt like relevant.

Kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner for Kultur; Oppvekst; Næring, landbruk og naturforvaltning og for Helse og velferd, skal revideres eller utarbeides i 2014. De ovenfor nevnte utfordringer må i likhet med de øvrige utfordringer som beskrives i årsrapportens del 4.3, legges til grunn for disse planprosessene.

3. Mål for samfunnsutviklingen

Målbilde for 2030 i Planstrategien

Levanger og Verdal har gjennom samarbeid med hverandre og med andre, størrelse og slagkraft til å møte ulike utfordringer fra globale, nasjonale og lokale omgivelser.

Næringslivet er robust og omstillingsdyktig, og landbruket har en sterk posisjon i "landets største landbrukskommune". Kommuneorganisasjonene og næringslivet kjennetegnes av innovasjonskultur. Kreativitet og evne til nyskaping verdsettes høyt.

Et bredt kulturliv, gode lokalsamfunn og velutvikla sentrum bidrar til økt bosetting og at kommunene oppfattes som urbane og attraktive for unge og kompetente folk. Noen av disse har utviklet kompetansemiljøer innenfor velferdsteknologi.

Kommunene har stor tilflytting, innbyggere med ulik bakgrunn, og et arbeidsmarked som har bruk for alle.

Lokal ungdom har høy bevissthet om nåværende og framtidig behov for arbeidskraft og kompetanse. Barn og unge sine oppvekstvilkår stimulerer til utdanning og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Samarbeidet med de videregående skolene har styrket rekrutteringen til videregående opplæring både for unge og voksne, samt bidratt til at flere gjennomfører videregående opplæring.

Attraktivitet og kommunenes komplementære næringsstruktur er viktig som grunnlag for at kommunene har folketallsvekst på nivå med landsgjennomsnittet, og at innbyggertallet i 2030 er på 40 000 fordelt på 23 000 i Levanger og 17 000 i Verdal.

Samsvar mellom arealdisponering og samfunnsutvikling og prioritering av grønne verdier, har gitt kommunene en moderne infrastruktur og et vedlikeholdt kulturlandskap. Det tilbys attraktive boligområder og varierte botilbud, blant annet i form av felles boligfelt mellom Levanger og Verdal. Og det er høy kvalitet og effektivitet på de digitale kommunikasjonssystemene.

Utviklingen av veger, jernbane, havneforhold, sjøveis transport og av Værnes lufthavn har ført til god kommunikasjon og gode transportløsninger. Som følge av gode pendlermuligheter er arbeidsregionen utvidet til Trondheim-Steinkjer.

Innbyggerne, inkludert en stor andel pensjonister, deltar på sosiale kulturarenaer, og er aktive, tilfredse og slutter opp om lokaldemokratiet. De utviser selvstendighet og ansvar for egen og andres livskvalitet, helse og utvikling. Engasjementet i forhold til utviklingen av lokalsamfunnet er stort, ikke minst i de livskraftige grendene.

Kvalitet i tjenestetilbudet er sikret gjennom forventningsavklaring mellom innbyggere og tjenesteytere og tjenester som gis i partnerskap med andre aktører - både frivillig sektor, private aktører og andre forvaltningsnivå. Deltakelse fra enkelte individ er viktig på ulike samfunnsnivå.

Det er utviklet bygg som gir fleksible og rasjonelle løsninger. Kommunenes prioritering av beredskap og forebygging, bruk av teknologi og fleksible løsninger skaper trygghet hos befolkningen, og har ført til at eldre ønsker å bo i egen bolig fordi de opplever en trygg og god hverdag.

Satsingsområder for samfunn og tjenester i Kommuneplanens samfunnsdel

---

Oppvekstmiljø

Mål: Barn og unge opplever motivasjon og mestring.
Det er samsvar mellom arbeidslivets kompetansebehov, utdanningsinstitusjonenes tilbud og ungdommenes valg av utdanning.

Folkehelse

Mål: En aktiv befolkning med god helse.

Omsorg for alle

Mål: Tjenestetilbudet er trygt og forutsigbart samtidig som det er dimensjonert og strukturert i forhold til befolkningens sammensetning og behov.
Enhver har en meningsfylt hverdag ut fra egne forutsetninger.

Kultur for alle

Mål: Kunst, idrett og kultur har en viktig rolle i offentligheten. Alle innbyggere har mulighet til kulturopplevelser og aktiv deltakelse i kulturlivet.

Næringsutvikling

Mål: Levanger og Verdal kommuner har et sterkt industrimiljø og et variert næringsliv med gode utviklingsmuligheter.

Fysiske omgivelser

Mål: Bolyst er utviklet gjennom helhetlig, langsiktig og samordnet satsing på stedsutvikling.

Samfunnssikkerhet

Mål: Beredskap og forebygging skaper trygghet hos befolkningen.

Satsingsområder for organisasjonen i Kommuneplanens samfunnsdel

---

Koordinering

Mål: Kommunale tjenester er koordinert og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere er god.

Arbeidskraft

Mål: Levanger og Verdal kommuner er attraktive arbeidsgivere som tiltrekker seg og beholder arbeidskraft med riktig kompetanse.

Teknologi

Mål: Levanger og Verdal kommuner er foregangskommuner innen bruk av teknologi. Alle kommunale ansatte har relevant kompetanse i bruk av digitale verktøy og ny teknologi.

Miljøvennlig drift

Mål: Kommunal drift er energieffektiv og tar i bruk riktig teknologi for å spare.

Strategiske valg for samfunnsutviklingen i Planstrategien

- 1) Innbyggerne skal ta større ansvar for sin egen situasjon og samfunnet
- 2) Kunnskap og komparative fortrinn skal gi vekst hos store private og offentlige næringsaktører
- 3) Bærekraftig arealbruk skal gi framtidsretta infrastruktur og attraktive bolig- og næringsområder
- 4) Vi skal utvikle effektive løsninger for tjenesteproduksjonen
- 5) Samarbeid skal gi regionen større slagkraft

4. Går utviklingen i retning av målene?

4.1 Gjennomføring av vedtatt innsats

4.1.1 Utviklingstiltak drift i Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013

Status for iverksetting og implementering

Konsekvenser ved manglende iverksetting og implementering og videre håndtering

Strukturelle tiltak

Oppvekst skole, barnehage og SFO er omorganisert fra 1/1-2013 og gikk fra å være inndelt i 5 virksomhetsområder med hver sin leder, til 3 virksomhetsområder med virksomhetsledere - for Barnehage, Skole/Sfo og Ressurssenter oppvekst. Kommunalsjef oppvekst er leder for disse. Det er ikke foretatt en helhetlig evaluering av denne omorganiseringen, men virksomhetslederne for barnehage og for Skole/Sfo forteller om gode tilbakemeldinger fra styрere og rektorer. Ny organisering har gitt en mer helhetlig styring av sektoren.

2013 er brukt til å skaffe oversikt over drift og utvikling, og til å sette styрere og rektorer bedre i stand til å styре etter sine planer og rammer. 2014 vil vise om vi lykkes med dette.

Ressurssenter oppvekst (ROS) og Ressurssenter helse og velferd (underlagt kommunalsjef helse) skulle samorganiseres i 2013. Dette har tatt lang tid, og vi regner med å være i mål i løpet av februar 2014. Det nye ressurscenteret blir underlagt kommunalsjef oppvekst, mens noen gamle enheter flyttes til andre områder. Det blir etablert tydelige styringsmål og lederkrav i denne forbindelse.

I november 2007 ble det vedtatt at Vuku oppvekstsenter skulle ned til en 2 parallell ungdomsskole. Dette er stegvis gjennomført etter planen, og fra høsten 2014 blir Vuku en ren 2 parallell ungdomsskole. De 2 trinnene som har innført 2 parallell ved Vuku har helt fulle klasser, dvs 30 elever. Dette har imidlertid medført at det er for mange elever totalt sett på Verdalsøra ungdomsskole, som igjen har medført «klassesprekk».

Verdalsøra barneskole ble bygd for 2 parallelle klasser på alle trinn. De nye skolene har blitt veldig «populære», og vi ser at dette medfører tilflytting til denne skolekretsen. Dette har gitt klassesprekk ved Verdalsøra barneskole både fra skolestart 2012 og 2013.

Ved de andre skolene er det ingen forandring i antall klasser. Dette betyr at den planlagte klassereduksjonen i Verdal ikke er gjennomført, og at det har vært en økning i antall klasser.

Da ressurstildelingen til skolene gjennomføres ut fra klassesdelingstall på 18 elever for 1. klasse, 28 elever for 2. til 7. klasse og for 30 elever for 8. – 10. klasse, har dette bidratt til økonomiske overskridelser ved de to skolene det gjelder i 2013.

Rådmannen starter i 2014 arbeidet med å se på skolestrukturen i Verdal, for å skaffe rom for kvalitetsforbedring i skolene totalt sett, i tråd med kommunestyrets budsjettvedtak.

Lesesatsing – SOL

Alle grunnskoler i Verdal er godt i gang med opplæring i Systematisk Observasjon av Lesing, ett av de to store satsingsområdene i grunnskolen i Verdal i 2013. Alle skoler deltar nå i opplæringsprogram, og det er ansatt «leseveiledere» ved skolene som følger opp arbeidet i samarbeid med en ansatt ved Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) i 40 % stilling. Det vil ta tid før vi ser resultatene av denne satsingen, men dette er en satsing vi har stor tro på skal gi langsiktige gevinster i alle fag og for elever i skolen.

Styrke alternative læringsarenaer

«Skogbrynet» i Vinne har i flere år vært alternativ læringsarena for elever som sliter med det teoretiske i skolen. Alle rektorer kan melde inn elever til dette tilbudet. Arbeidet er styrket rent strukturmessig, og kommunen har en ansatt i 80 % stilling. Det leies lokaler til formålet.

Verdalsøra Ungdomsskole har også flere alternative læringsarenaer for utvalgte elever, bla «Leinstu». I de alternative læringsarenaene kan elever være inntil en dag i uka, og arbeide med praktiske gjøremål sett opp mot sin egen individuelle opplæringsplan.

I tillegg har Verdalsøra Ungdomsskole en fast turdag i uka for elever som sliter med det ordinære skolearbeidet, og/eller har funksjonshemminger av ulike slag. Her flettes det inn kompetansemål fra Kunnskapsløftet 06 (Læreplanen).

Opprette “foreldrenettverk” for førstegangs foreldre ved oppstart barnehage, 1., 5. og 8. klassetrinn

Foreldrenettverk er gjennomført ved noen av barnehagene, med mindre omfang enn i skoler. I 2014 vil erfaringer bli vurdert og det vil bli lagt en videre plan.

Ved ungdomsskolene prøves det å opprette foreldrenettverk i hver klasse ved oppstart, men dette fungerer forskjellig. Det meste tas i forbindelse med oppstartsamtaler, foreldremøter mm. Det gjennomføres temakvelder med foreldre, ofte i samarbeid med Miljøteam ungdomsskole, SLT kontakt og Ungdomskontakten, med tema som rus. Det er gode tilbakemeldinger etter slike samlinger.

«Foreldrenettet» er et tiltak som gjennomføres ved de fleste barneskoler i Verdal. Her er det 4- 5 samlinger om høsten for at foreldre skal bli kjent med hverandre, hvor ulike «foreldreutfordringer» er tema. Det er ulikt hvordan foreldrenett har kommet i gang ved de ulike skolene, noen steder fungerer det, andre steder ikke. Det synes vanskelig å få foreldre engasjert i slike nettverk, og skolene føler de må være forsiktige så det ikke pålegges foreldregruppen for mye. Tiltaket tenkes evaluert gjennom rektorkollegiet i 2014, som grunnlag for å vurdere videre fremdrift.

Etablere spesialpedagogisk nettverk

Det er etablert nettverk for spesialpedagoger som jobber med barn med behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehager. I 2013 jobbet nettverket med å få på plass gode rutiner og prosedyrer, erfaringsdeling og samling/deling av materiell de bruker i jobben. Nettverkskoordinator leder møter og sørger for oppdatering i faget og progresjon i arbeidet.

I skole er det i 2013 gjort et arbeid i forhold til kartleggingsprøver i skolene og oppmelding til PPT. Virksomhetsleder for Skole og Sfo har ledet arbeid for å få på plass prosedyrer for hvilke kartleggingsprøver som skal være obligatorisk for hvert klassetrinn for alle elever, og hvilke kartlegginger skolene skal gjennomføre før en evt. oppmelding av behov til PPT. Det er ikke opprettet spesialpedagogisk nettverk i skolene, da ikke alle skoler ennå har ressurs til spesialpedagogiske koordinatører.

Digital kompetanse i skole

Det er utarbeidet opplæringsplaner for elever og ansatte i skolene med tanke på det grunnleggende opplæringsmålet digital kompetanse. Dette følges opp av en IKT-rådgiver i 50 % stilling. Alle skoler har tatt i bruk planene, men de går i ulik takt.

Verktøyet er godt og vil bidra til å øke den digitale kompetansen i skolene.

Det er store utfordringer knyttet til tilgang på datamaskiner og annen «hardware» i skolene i årene framover. Foreløpig løses dette med investeringsmidler, men for å holde tritt med utviklingen må det etter hvert brukes mye driftsmidler til formålet.

Valgfag ungdomsskolen

Våren 2013 hadde ungdomsskolene valgfag kun på 8. trinn. Fra høsten 2013 ble det i tillegg innført valgfag på 9. trinn. Og høsten 2014 innføres valgfag på alle trinn i ungdomsskolen. Elevene får da mange valgmuligheter. Erfaring viser at mange velger «Fysisk fostring og Helse». Dette er positivt, men utfordrer skolene med tanke på tilgang til garderobes, hallkapasitet mm. Valgfag ble innført uten økonomisk kompensasjon for skolene i 2013, men er kompensert fra 2014. Dette ga økonomiske utfordringer som vises i resultatet for 2013.

MOT

Vi har 5 MOT – informatører i kommunen, 3 på Verdalsøra Ungdomsskole og 2 i Vuku. Dette er en mer enn i 2012. Alle ungdomsskoleklassene har fått besøk. Det er skolert 24 UMM (Ungdom med MOT). De besøker alle 7.klassene i kommunen. I forbindelse med at Verdal hadde besøk av den landsomfattende MOT-turneen våren 2013 der alle ungdomsskoleelevene var til stede, var det også samling med foredrag for alle lærerne på ungdomstrinnet.

Forebyggende, tidlig og samordnet innsats 0-23 år

Arbeidet er videreført i 2013. Andelen gråsonerbarn i barnehagen går fortsatt ned, og utviklingen i forhold til kriminalitet og rus blant unge har også en positiv utvikling. Kurs i forhold til taushetsplikt er gjennomført og tverrfaglig ressursgruppe (inntaksteam) er etablert for skole og barnehage. De fleste nettverk som tidligere var etablert er ikke lenger i drift. Se under for rapportering på ulike tiltak.

Nettverk og veiledere for barnehagene

Nettverk for Minoritetsspråklige barn i barnehager drives, og kompetanse utvikles og deles mellom barnehagene. Dette er viktig for å få til en god og målrettet innsats overfor målgruppen. Fysioterapeut ansatt på helsestasjonen veileder og gir råd i fht motorikk og fysisk aktivitet. Øvrige nettverk er ikke lenger i drift. Det er ikke etablert egne nettverk for ledere da ordinære rektor og styremøter brukes til dette.

Universalprogrammet DUÅ (Foreldreprogram)

Universalprogrammet skal tilbys i barnehage og skole, noe vi ikke har klart i 2013. Programmet bør leveres av utvalgte ped.ledere/lærere med god kjennskap til DUÅ barnehage og skoleprogram, og som har veiledningskompetanse.

Å få økt fokus på foreldresamarbeidet mellom barnehage/skole og hjem er relasjonsskapende, jfr universitetet i Tromsø og i henhold til erfaringer fra Nøtterøy kommune, og er viktig sett i forhold til hvordan man jobber og samarbeider helhetlig rundt et barn. Vi er fortsatt i dialog med Tromsø for å finne løsninger for implementering av programmet i organisasjonen uten at det blir for ressurskrevende. Verdal kommune ønsker at universalprogrammet skal tilbys av grunntilbudet (barnehage/skole) som en del av foreldrenett/foreldreskole, som allerede er en del av driften.

DUÅ i barnehage – implementering og videreføring

Barnehage og skoleprogrammet

De Utrolige Årene er valgt som et av 6 strategiske prinsipper i økonomiplan 2013-2016, og DUÅs grunnprinsipper er obligatoriske for alle i oppvekstsektoren i Verdal kommune. Kommunen gir opplæring i og implementerer De Utrolige Årene (DUÅ) i alle skoler, SFOer og barnehager. I løpet av 2014 skal alle ha gjennomført opplæringsperioden. I årene framover vil enhetene bli fulgt opp for å påse at alle bruker de DUÅs prinsipper.

Verdal kommune er delaktig i evalueringen som skjer i forhold til skole- og barnehageprogrammet.

Våren 2014 har alle barnehager gjennomført opplæringen i barnehageprogrammet.

Kurs for nyansatte og ansatte i PPT gjennomføres også våren og høsten 2014.

Ny-ansattkurs skal gjennomføres årlig. Det vil også bli gjennomført quickshops våren 2014.

Programmet vurderes som et veldig nyttig verktøy. Barnehagene har fått opplæring fordelt enhetsvis over en femårsperiode. Implementering er derfor ikke kommet like langt ved alle enheter. Alle barnehager utarbeider og følger en implementeringsplan. Det oppleves som en veldig viktig forutsetning at veiledere følger opp barnehagene i dette arbeidet.

DUÅ i hjelpetjenestene

Målet i 2013 var å få med PPT inn sammen med skoler/barnehager som gjennomførte opplæringen i DUÅ. Dette lot seg ikke gjennomføre, og PPT får tilbud om å være med på nyansatte kurset som holdes våren og høsten 2014.

DUÅ i skole – implementering og videreføring

Alle barneskoler har gjennomført opplæringen i skoleprogrammet, unntatt Vuku barneskole som har deltatt i bedre læringsmiljø gjennom Midt- Norsk kompetansesenter for atferd. Vuku barneskole ønsker nå også å få opplæring i skoleprogrammet i DUÅ, og får dette høsten 2014. Verdalsøra ungdomsskole vil få opplæring i grunnprinsippene som ligger til grunn for skoleprogrammet i DUÅ høsten 2014, i et samarbeid mellom ressurspersonene i DUÅ i Tromsø og egen kommune.

Foreldreveiledning DUÅ

Et foreldrekurs for foreldre med barn i barnehagealder ble gjennomført i 2013 og et foreldrekurs for foreldre med barn i barneskolealder ble gjennomført i 2013. Foreldre gir gode tilbakemeldinger og nytten av programmene vurderes som stor.

Miljøteam

er et tverrfaglig sammensatt team, bestående av personer med allsidig utdanning og erfaring fra arbeid med barn og unge på forskjellige arenaer. Teamet jobber forebyggende, og skal ta tak i små og store utfordringer sammen med ungdommer, foreldre og skole på et tidligst mulig tidspunkt. Miljøteam er til stede på ungdomsskolene og er "voksne med tid".

De har fokus på relasjonsbygging og positive aktiviteter i forhold til alle elever ved skolen, men jobber også med barn og unge som av ulike grunner ikke finner seg helt til rette på en eller flere av arenaene skole, hjem og fritid. Foreldre, elever og samarbeidspartnere gir gode tilbakemeldinger på tiltaket, som ønskes prioritert i årene fremover.

Dinosaurskole (skole og barnehage)

Dinosaurskole er en videreføring av DUÅ. 7 barnehager har gjennomført opplæring, og driver dinosaurskoler i store grupper som et universalforebyggende tiltak for alle barn.

Det skal fortløpende startes dinosaurskoler i øvrige barnehager.

Dinosaurskole i stor gruppe (3-8 år)

Programmet retter seg mot hele skoleklasser og grupper i barnehage og SFO og tilbys som universalforebyggende tiltak. Programmet er utviklet for å forebygge atferdsproblemer og sosiale- og emosjonelle vansker og er klassifisert som et godt forebyggende tiltak mot mobbing i barnehage, SFO og skole.

Pr 1.9.2013 driver følgende enheter dinosaurskole i stor gruppe: Forbregd Lein barnehage, Reinsholm barnehage, Ørmelen barnehage, Knøttene barnehage, Melakollen barnehage og Vuku barnehage.

Dinosaurskole i smågruppe (3-8 år)

Dinosaurskolen i smågruppe retter seg både mot barn som viser begynnende og mer alvorlige atferds- og sosiale vansker. Programmet brukes i skole, SFO eller barnehage etter at enheten har mottatt opplæring innen DUÅs skole- og barnehageprogram. Bruk av programmet i denne settingen fordrer et nært samarbeid mellom foreldre, klassestyrer/ ped.leder og øvig personale ved enheten. Det er en fordel at foreldre får tilbud via DUÅs foreldregruppe i tillegg til målrettet jobbing i skole og SFO eller i barnehage. Dette har vi ikke klart å gjennomføre enda, men det jobbes videre med dette som mål i 2014.

Pr 1.9.2013 driver følgende enheter med dinosaurskole i smågruppe: Ørmelen skole.

Å starte opp dinosaurskole i stor og små gruppe forutsetter at barnehage- eller skoleprogrammet er godt implementert på enhetene. Dette er noe som vurderes fortløpende i nær dialog mellom ressurspersonene i DUÅ og den enkelte enhet.

MINI DINA

I samarbeid med Universitet i Tromsø og mentor i dinosaurskole, Oddbjørn Løndal, utarbeider Verdal kommune et eget program for de minste barna i barnehagen (1-3 år). Dette programmet har vi valgt å kalle Mini-Dina. Per i dag er det 2 barnehager som prøver ut dette; Reinsholm barnehage og Ørmelen barnehage.

Utgifter knyttet til dinosaurskole i små og stor gruppe og til Mini-Dina, må enhetene dekke innenfor ordinær drift.

SLT-koordinatorstillingen økes fra 30 % til 50 %

Økningen i SLT – koordinatorstillingen er gjort fast, og resultatene av arbeidet som er gjort er gode. Det vises til nedgangen i kriminalitet (statistikken til lensmannen).

SLT-koordinator- stillingen er viktig i fht arbeidet i politirådet, gjennomføring av forebyggingsmøtene i skolene osv. En videreutvikling av samarbeidet mellom Levanger og Verdal på dette området anses som fornuftig.

Ruskontrakter

Dette er et helhetlig, frivillig tilbud til ungdom som sliter med rusproblematikk på et tidlig stadium. Tiltaket er ment å skulle motivere ungdommen til å endre livsførsel og tenkemåte i forhold til ulovlige rusmidler, og målet er å hindre ungdommen å utvikle et vedvarende rusmiddelproblem. Tilbudet er todelt med enten en frivillig ruskontrakt eller som del av en påtaleunntatelse i forhold til kontakt med politi, og det gis tett oppfølging med urinprøver og oppfølgingsamtaler over tid.

Styrke helsesøsterbemanningen på Verdal vgs

Tiltaket er en viktig forutsetning for det gode arbeidet som gjøres i forhold til psykisk helse/traffikk ved Verdal Videregående skole. Det gjennomføres i et samarbeid mellom skole, Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling ved sykehuset Levanger og Verdal kommune representert ved helsesøster. Det er ytre ønske om et rom ved Bakketun Folkehøgskole med fast kontortid.

Skolehelsesøsterbemanning

Ut over de 100.000 kroner som er lagt i budsjettet, er det ikke funnet rom for styrking av tjenesten. Konsekvensen er at barn og unge i grunnskole og videregående skole ikke får de tjenestene de rettmessig er anbefalt jfr. sentrale føringer. Tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse for 1. trinn, 5. trinn og ungdomstrinn for flyktningbarn, er ikke gjennomført i 2013. Dette er pålagte oppgaver, så utfordringen i 2014 blir å komme i gang med disse undersøkelsene. Det ønskes kompetanseheving i forhold til kjønnslemlestelse, både av helsesøster, jordmor og lege.

Miljøterapeut og spesialpedagog på helsestasjonen

Et godt innarbeidet tilbud som blir brukt til oppfølging og veiledning i både etnisk norske og flyktningfamilier, hovedsaklig småbarnsfamilier. Tilbudet etterspørres også i forhold til skolebarn, men det er det ikke rom for.

Styrking av helsestasjonen, Tigris

Det er viktig å holde fokus på rusrelatert problematikk, og ansvaret for rusfokus ivaretas av Tigris i den enkelte avdeling i det nye ressurscenteret (tidligere Ressurscenter oppvekst). Målet for perioden er økt fokus på «Handlingsveilederen» og «Fra bekymring til handling» innad i organisasjonen. Vi har mange nye medarbeidere, og for de som har vært her en stund er dette et tema som stadig må øves på.

Oppfølging av nedstemte/deprimerte mødre

Oppfølging av gravide og barselkvinner i forhold til depresjon. Cirka 7 % av kvinnene trenger oppfølging, ekstra timer og eventuell henvisning videre. Gjennomføres i alle helsesøsterdistriktene i kommunen.

Økte barnevernsutgifter – fosterheim/institusjon

Som resultat av økende antall barn/unge som blir plassert i fosterhjem og institusjoner øker kommunens utgifter på området. Andel av kostnadene som refundert er redusert, og fra 2014 medfører denne endringen store ekstrautgifter for barneverntjenesten i Verdal. Stadig flere saker bringes inn for nemnd og rettsapparatet, dette medfører økende kostnader til sakkyndige, advokater og i noen tilfeller også tolk.

Fosterheimplasseringer i andre kommuner medfører økte kostnader til reise og opphold ved tilsyn. Det fører også til kostnadsøkning i skole- og barnehagesektoren som må dekke grunntilskudd og utgifter til spesialundervisning.

Dette ga regnskapsoverskridelser i 2013 og det utfordrer oss enda mer i 2014. Buf-etat har avsluttet ordningen med individuell veiledning av fosterforeldre. Manglende veiledning kan føre til at fosterhjem slutter, noe som kan gi store omkostninger. Kommunen må derfor ta over veiledningsoppgaven.

Grunnskolen

Resultatene fra nasjonale prøver viser en klar fremgang når det gjelder engelskresultater i kommunen, men resultatene ligger fremdeles under resultatene i lesing og matematikk. Verdal kommune har samme eller bedre resultat enn resten av fylket, men fremdeles 0,1 poeng under landsgjennomsnittet. En grundigere analyse av resultatene og innsatsen som er gjort i skolene vil våren 2014 bli presentert for formannskapet og kommunestyret i «Tilstandsrapport for grunnskolen i Verdal 2013».

Oppvekst

Reduksjon i spesialundervisningen må oppnås gjennom mer tilrettelagt undervisning for alle. Skolene ved rektor må derfor redusere enkeltvedtak om spesialundervisning, for å frigjøre ressurser i oppvekstsektoren til tilpasset undervisning. Dette ønskes av alle parter, og forskning viser at det gir bedre løsninger. Det søkes etter gode eksempler fra andre steder i landet hvor man har lyktes med dette.

Enkeltvedtak som skal gjøres våren og sommeren 2014 vil være med å legge grunnlaget for dette.

Skolene må i en overgangsperiode ha ressurser både til spesialundervisning og tilpasset undervisning, før det kan forventes reduksjon i spesialundervisningen. Det må derfor skapes økonomisk robusthet på skolene for dette. Det er jobbet spesielt mye med ledelse og verktøy for å få kontroll over driftsnivået i skolen i 2013, og med å finne ut hva vi skal slutte å arbeide med for å frigjøre ressurser som kan settes inn i arbeidet. Dette følges opp i 2014.

Det jobbes også med ulike «testsystem» for å finne ut hvilke elever som sliter med hva. Spesielt nevnes SOL satsingen hvor vi har et klart mål om at leseferdighetene i alle fag skal økes vesentlig i årene fremover.

Drift av nytt virksomhetsområde pleie og omsorg – 1 årsverk virksomhetsleder

Omorganisering iverksatt 01.11.13. Lagt inn i ordinær drift.

Rustiltak inn i kommunal drift – ATA-senteret

39 personer har benyttet seg av ATA-senteret i 2013. Av disse hadde 27 en kjent rusproblematikk. Verdal kommune mottar tilskuddsmidler til drift av senteret av Rusbehandling Midt-Norge. Avtalen er forlenget i 2014. ATA-senteret drives i leide lokaler i et nedlagt småbruk. I 2013 er det forhandlet om kjøp av småbruket, noe som ikke førte fram. ATA-senterets videre lokalisering, skal utredes og ses i sammenheng med samlokalisering av kommunens øvrige dagtilbud, se *Utredning av Dagaktivitetstilbud og Arken*.

Bruker med behov for omsorgstjenester

Tiltak rundt en enkeltbruker iverksatt høst 2012. Ligger i ordinær drift.

Boligkontor styrking 0,2 årsverk. Jfr. nye tiltak

Avdelingen er styrket med 1 årsverk, inklusive vedtatt 0,2 årsverk, og er lagt i ordinær drift.

Opprettelse av saksbehandlerkontor – 1 årsverk

Opprettet og satt i drift 2013. Oppgaver knyttet til meldingsutveksling med Helseforetaket.

Videreføring av dagtilbud for demente på gård

Tiltaket ble videreført i 2013 i en kombinasjon av egne driftsmidler og mottatt tilskudd. Ramme på inntil 10 brukere pr dag.

Utredning av dagaktivitetstilbud – samordning mellom Arken, rus og psykiatri

Utredningen ble iverksatt høsten 2012. Utredningen er ikke fullført, fordi forhandlingene om kjøp av Reinsvoll måtte avklares først. Forhandlingene om kjøp av Reinsvoll førte ikke fram, og utredningsarbeidet gjenoppptas i 2014, jf kommunestyrets vedtak.

Kommunal medfinansiering til sykehusene og betaling for liggedøgn utskrivningsklare pasienter

Årsoppgjøret for kommunal medfinansiering for 2013 avsluttes ikke før mai 2014. Beste estimat per 15.01.14 viser at Verdal kommune har forbrukt kr 902.548,- mer enn det som var beregnet for 2013. Vår medfinansiering av spesialisthelsetjenesten i 2013 beløper seg til kr 17 060 548,-.

I 2013 har vi betalt 4 liggedøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehus, totalt kr 16.500,-. 667 pasienter er meldt utskrivningsklar fra spesialisthelsetjenesten, 6 er reinnlagt, 107 har fått institusjonstjenester, 305 har fått hjemmetjenester og 5 har fått rehabiliteringstjenester.

Styrking av frisklivssentral

Offisiell åpning av Frisklivssentralen skjedde 21.03.13. Frisklivssentralen ble styrket 1 årsverk i 2013. Totalt 102 innbyggere har hatt kontakt med FLS i 2013. 37 personer har deltatt på røykesluttkurs hvorav ca 50 % er røykfri etter ett år, 23 har deltatt på Bra Mat-kurs og 45 personer har deltatt på Trening 4x4.

Boligkontor, lønn og husleie. Se også omstillingstiltak.

Boligkontoret åpnet 19. april 2013. Husleieutgifter i Kinogården er kr150.000,- april - desember 2013.

Drift av bofellesskap for personer med nedsatt funksjonsevne. Nye midler til drift av bofellesskap for funksjonshemmede vil i stor grad avhenge av hvem som blir leietakere.**Angir økning inn mot 6 beboere.**

Proessen med planlegging og bygging av nytt bofellesskap med 6 leiligheter ble startet i 2013. I slutten av året ble reguleringsplan lagt ut til høring. Videre detaljplanlegging og bygging vil skje i 2014. Det er satt av lønnsmidler til å kunne jobbe med utlysning av leiligheter, tildeling og planlegging av drift i 2014. Ferdigstillelse av leiligheter vil skje første halvår 2015.

Sykepleier på hjul, og stilling for tidligforebygging for ungdom 16-23 år videreføres i 2013

1 årsverk Sykepleier på hjul og 1 årsverk tidligforebygging ungdom 16 – 23 år er lagt inn i drift.

Velferdsteknologi

Verdal kommune har, i samarbeid med Levanger kommune og Innherred samkommene i 2013 gjennomført en innkjøpsprosess der man har gått til anskaffelse av nye velferdsteknologiske løsninger - nye systemer for varslings- og lokaliseringsteknologi og ulike former for sensorer til bruk i institusjon og for hjemmeboende. Slik teknologi er trygghets og sikkerhetsteknologi som skal bidra til å skape trygge rammer omkring enkelt individets liv. Prosessen er gjennomført som en innovativ innkjøpsprosess i samarbeid med Nasjonalt program for Leverandørutvikling.

Kjernen i de nye løsningene som er valgt er et nytt integrasjonssystem, systemet er en åpen IP plattform for integrasjon av ulike systemer og applikasjoner. Implementeringsfase fra januar 2014.

Gjennom den løsningen som nå er valgt er det lagt til rette for videre tjenesteutvikling og innovasjon der velferdsteknologi er en del av tjenestetilbudet i den kommunale helse og omsorgstjenesten. Den nasjonale målsettingen er at velferdsteknologi skal være en integrert innen 2020.

Bofellesskap for eldre

Tiltak det ikke fantes rom for og ikke ble prioritert i 2013. Vedtatt utredet i 2014.

Arken

Denne saken er nært knyttet til utredning av samordnet dagaktivitetstilbud mellom ulike tjenester i Verdal. Definerings av areal og utforming vil gi oss kunnskap om hvordan behovet for Arken blir i framtida. Utredning av samordning av dagaktivitetstilbudene startes opp 2014, jf kommunestyrevedtak: [PS 118/12 Budsjett 2013 og økonomiplan 2013-2016 - Verdal kommune](#) og [PS 085/13 Budsjett 2014 og Økonomiplan 2014 - 2017 - Verdal kommune](#)

Tilskudd til kulturarrangement

Det ble lagt inn en økning i kulturbudsjettet på kr 300.000 for å samle tilskudd til diverse faste arrangement og for å ha en avsatt pott til arrangement/tiltak som det er naturlig at kommunen støtter. Det er brukt midler til Sagamarsj, St Olavslopp, nasjonale idrettsarrangement med lokale arrangører/medvirkere, samarbeidsavtaler med seniororganisasjoner og arrangement i forbindelse med stemmerettsjubileum samt til rasmarkeringen.

Valg

Valget ble gjennomført som planlagt.

Hovedplan veg

Arbeidet med hovedplan veg ble ferdigstilt høsten 2013. Saken har vært under administrativ behandling og vil bli framlagt til politisk behandling i februar 2014.

Utviklingstiltak – tilskudd til miljø og bolystfremmende tiltak

Av en samlet avsetning på 1 mill. kroner er det tildelt ca 800.000 kroner til følgende formål: Utvikling av Soria Moria; Utvikling av Fånetthytta; Opprusting av Mekken; Utvikling av Midtvinterdansen; Isbane Forbregd-Lein; Videreutvikling av Vinne Aktivitetspark.

Felles regionalt næringsfond

Midlene tildeles sammen for Verdal og Levanger kommune, totalt vel 1.5 mill. kroner i 2013. Det ble behandlet 45 saker i 2013. Av de behandlede sakene ble 34 saker innvilget mens 11 fikk avslag. Gjennomsnittlig støtte per sak var ca. 35.000 kroner.

Kommunalt næringsarbeid

Stilling med ansvar for næring, omdømme og samfunnsutvikling

Rådmannsstaben er styrket med en ny rådgiverstilling med ansvar for næring, omdømme og samfunnsutvikling. Stillingen inngår også i kommunens beredskapsorganisasjon og kriseledelse. Beredskapskoordinator har m.a. hatt ansvar for utarbeidelsen av kommunens overordnede ROS-analyse, som legges fram til politisk behandling på nyåret i 2014.

Økt tilskudd SNK

Tilskudd til SNK har vært i henhold til avtale og i samsvar med statlig tilskudd. Tilskuddet i 2013 var som følge av dette på 4.293.000 kroner.

Kommunal tomte – og boligpolitikk

Det har vært framlagt sak for politiske organer vedr. utvikling av nytt tomteareal, for eneboliger. Det er vedtatt oppstart av områdeplan for Leklemsåsen. Videre er det oppstartet opparbeidelse av 30 eneboligtomter i Forbregd-Lein som forventes å være klare til bygging i september 2014. Dette er de gjenværende tomtene i Forbregd-Lein.

I 2013 er det foretatt arkeologisk og geoteknisk vurdering i Lysthaugen. Den geotekniske rapporten er enda ikke mottatt. Byggestart kan forventes i 2015.

Fritidstilbud i sentrum

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som har fått som mandat å komme med forslag til tilrettelegging av Moparken for økt aktivitet. Det er spesielt bedt om at gruppa ser på tiltak rettet overfor barn og ungdom, og tiltak som fremmer folkehelse. Det er forutsatt at gruppa legger fram sitt forslag innen utgangen av april 2014.

Småskala forettingsstrategi i sentrumsområdene

Dette vil være ett av temaene som må belyses i gjennom utarbeiding av kommunedelplan for sentrum.

Interkommunalt samarbeid

- Prosjekt lindrende behandling og stillinger for kreftkoordinatorer foregår i samarbeid med Levanger kommune.
- Helse- og omsorg har felles kvalitetsutvalg med Levanger kommune.
- Utviklingen av Frisklivssentralen i Verdal kommune foregår i samarbeid med Levanger kommune og Innherred samkommune.
- Opplæring av ansatte i Samarbeidsavtalen med tjenesteavtaler Verdal kommune har inngått med Helse Nord-Trøndelag (HNT), samarbeides det om med kommunene Levanger og Frosta.
- Utredning av kommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud, forhandling om særavtale med HNT og søknad til Helsedirektoratet om tilskudd til etablering av tilbudet, foregår i tett samarbeid med kommunene Levanger og Frosta, Innherred interkommunale legevakt og Innherred samkommune.
- Utviklingssenteret for sykehjem i Verdal kommune samarbeider med mange kommuner om spredning av metodikk som er utviklet i helse- og omsorgstjenesten.
- Velferdsteknologi – vi samarbeider med Levanger kommune og Innherred samkommune om anskaffelse av velferdsteknologi.
- Ny start etter soning – kjøp av tjeneste Kirkens sosialtjeneste i samarbeid med kommunene Inderøy og Steinkjer.
- Innen oppvekst jobbes det sammen med Levanger kommune og Inderøy kommune med satsingen på Midt-Norsk realfag og teknologisenter. Grunnskolene i alle tre kommuner bruker både matematikksenteret og teknologisenteret med flere klasser/trinn årlig.
- Kulturskolen samarbeider med alle kommuner i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune om et utvidet kulturskoletilbud. Dette er et undervisningstilbud rettet mot elever som ønsker å lære mer musikk og dans enn det de gjør innenfor de kommunale kulturskolenes knappe ressurser.

- Kulturskolen deltar i et samarbeidsforum med kulturskolene i sørdelen av fylket, hvor det bl.a. arrangeres felles kurs for lærere.
- Kulturskolen i Verdal deler kulturskolelærere med to andre kommuner.
- Kulturgruppa deltar i Byer i Midt-Norge.
- Kultur deltar i samarbeid rundt den Kulturelle spaserstokken.
- Biblioteket er med i prosjektet «Nord-Trøndelag leser». Fylkesbiblioteket er prosjektleder og kommunene er med.

Oversendelsesforslag til formannskapet: «Det arbeides for at Frivillighetssentralen kan gis tilbud om kommunale lokaler. Slik avklaring skal skje i løpet av 2013. En samlokalisering med andre kommunale tjenester vil kunne være med å utvikle Frivillighetssentralen videre.»

Saken er drøftet med daglig leder for Frivillighetssentralen. Foreløpig har en konkludert med å avvente en eventuell samlokalisering til en har tatt en beslutning om bruken av Arken. Tanker er sådd om å gjøre om dette huset til «Frivillighetens Hus» i Verdal.

4.1.2 Utviklingstiltak investering i Økonomiplan 2013-2016/Budsjett 2013

Status for iverksetting og implementering

Konsekvenser ved manglende iverksetting og implementering og videre håndtering

IKT-utstyr i skoler og barnehager

I gjeldende rammeplan for barnehager står det at barna i barnehagen bør "få oppleve at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av kunnskap". Digitale verktøy kan ha en plass i barnehagen. Barnehagen skal gjenspeile og skape sammenheng med barnets opplevelser i hjem og fritid, og følge opp og videreutvikle ulike teknologiske erfaringer som barna får hjemme. Det er i barnehager investert i noe IT-utstyr i 2013 for å kunne gjennomføre rammeplanens krav. Det vil være behov for ytterligere investeringer i 2014. Det er i 2013 investert i digitale tavler ved skolene i kommunen. Noen skoler hadde tavler fra før (VØU og VØB), mens resten av skolene har fått noen tavler hver. Dette blir montert i starten av 2014. I 2014 må det investeres stort, spesielt ved ungdomsskolene når det gjelder maskinvare, altså bærbare elevmaskiner. Se også pkt. «digital kompetanse».

IKT-utstyr kommuneorganisasjonen

Avsatte midler er disponert. Framover vil midlene bli sett i sammenheng med en strategisk IKT-plan.

Mindre tiltak på skoler

Gjennom 2013 er det avklart at det skal gjøres et større utbedringsarbeid på Ørmelen skole. Dette vil være et prosjekt som medfører bruk av midler over flere år.

Mindre tiltak barnehager

I 2013 er det gjort en god del utbedringer på Leksdal barnehage. I tillegg ble det planlagt utbedringer ved Vinne barnehage som vil bli gjennomført i 2014.

<p>Rehabilitering kommunal bygningsmasse</p> <p>Det er byttet ventilasjonsanlegg på rådhuset. Det er også gjort brannsikringstiltak på Verdal bo- og helsetun.</p>
<p>Ulike idretts- og kulturanlegg</p> <p>Det er brukt 2,5 mill. kroner på legging av kunstgress på hovedbanen på sentralidrettsanlegget.</p>
<p>Rehabilitering Melvoldgården</p> <ul style="list-style-type: none"> • Base hjemmebasert omsorg • Ungdommens Hus <p>Det er gjennomført planer for ombygging av 1etg. i Gjensidigebygget for å kunne ta imot hjemmebaserte omsorgstjenester. Det forventes innflytting i lokalene våren 2014. Planer om Ungdommens Hus i Melvoldgården er skrinlagt. Det arbeides nå med å se på muligheten for å lokalisere Ungdommens Hus sammen med Nord-Trøndelag Teater i Tindved-kvartalet, jfr. Økonomiplan 2014-2017. I budsjettforslaget for 2014 er det satt av to millioner kroner til etablering av skatepark på gressflata på motsatt side av Meny og Aasen Sparebanks lokaler på Verdalsøra. Saken blir håndtert som en vanlig byggesak, da kommunen eier arealet det er snakk om</p>
<p>Utstyr/inventar omsorg og velferd</p> <p>I 2013 ble det brukt kr. 97.000,- av ei ramme på kr 300.000,-. Resterende av investeringsmidler søkes overført til 2014.</p>
<p>Utbygging av Arken/bygging av felles dagaktivitetstilbud rus, funksjonshemmede, psykiatri mv.</p> <p>Se tidligere punkt.</p>
<p>Boliger til flyktninger</p> <p>Avsatte investeringsmidler i økonomiplan/budsjett til boliger til flyktninger i 2013, er ikke brukt. Etter budsjettjustering i november 2013 er investeringsmidlene overført til Økonomiplanen 2014-2017.</p>
<p>Bofellesskap for funksjonshemmede</p> <p>Startet opp i 2013, reguleringsplan ligger nå ute til off. høring. Plan og samfunn 17.12.13 - PS 102/13 Detaljregulering Veslefrikk bofellesskap, Garpa, Verdal Formannskapet 14.11.13 - PS 95/13 - Budsjettjustering 2013 - Verdal kommune</p>
<p>Velferdsteknologi Verdal bo og helsetun – regionalt prosjekt.</p> <p>Prosjektet er nært knyttet opp mot og kjøres parallelt med brannteknisk oppgradering på Verdal bo- og helsetun. Kommunale investeringsmidler i økonomiplanen for 2013, er overført som investeringsmidler i 2014. Søkt og mottatt skjønnsmidler fra Fylkesmannen på kr. 500.000,-. En tredje søknad på skjønnsmidler er til behandling hos Fylkesmannen. Søkt Husbanken og fått innvilget tilskudd til både velferdsteknologiske løsninger og brannteknisk oppgradering.</p>
<p>Kirker og kirkegårder</p> <p>Disse midlene er overført i samsvar med budsjettet. Kirkelig fellesråd prioriterer bruken i samsvar med plan for kirkebygg.</p>

<p>ENØK-tiltak Disse midlene er i 2013 benyttet til utskifting av gammel gatelysarmatur til mer energivennlig armatur.</p>
<p>Kommunale veger Midlene er benyttet til reasfaltering av eksisterende kommunale veger.</p>
<p>Gang- og sykkelveger Ny gang og sykkelveg langs Havnevegen er under bygging. Her har kommunen forskuttert kostnadene for prosjektet. Gang- og sykkelveg fra Holte til Minsås er ferdigstilt.</p>
<p>Sentrumsutvikling Arbeidet med kommunedelplan for sentrum ble startet våren 2013.</p>
<p>Utvikling Stiklestad Midlene er overført til SNK i samsvar med budsjett. SNK utarbeider en plan for utvikling av området hvor disse midlene inngår som en del av finansieringen. Revisjonen har påpekt at det ikke er anledning til å dekke dette over investeringsbudsjettet. Dette er fulgt opp ved regnskapsavslutningen for 2013.</p>
<p>Maskiner Det er innkjøpt traktor til brøyting på Verdalsøra skoler.</p>
<p>Utskifting vannledninger/restaureringsarbeid Det er bygd et nytt UV-anlegg ved Hallemsåsen vannrenseanlegg til erstatning for gammelt klogassanlegg. Det er videre lagt ny hovedvannledning fra Holte til Minsås til erstatning for gammel eternittledning, og ny vannledning i Havnevegen også til erstatning for gammel eternittledning. Begge de to siste tiltakene er gjennomført samtidig med bygging av gang- og sykkelveg.</p>
<p>Utbedring kloakkanlegg sentrum Det er påbegynt ny etappe av sanering av eksisterende avløpsanlegg på Ørmelen.</p>
<p>Sanering av spredt avløp I forbindelse med gang- og sykkelvegprosjektet Holte-Minsås er det lagt nye avløpsledninger for tilknytning av eksisterende bebyggelse til offentlig kloakknnett.</p>
<p>Egenkapitalinnskudd Kommunen har de senere år blitt pålagt innbetaling av egenkapitalinnskudd i KLP. Dette er også fulgt opp i 2013.</p>

4.1.3 Planprosesser 2013 i Planstrategien

<p>Hovedplan veg Verdal Ferdigstilt høsten 2013. Se pkt. 4.1.1.</p>
<p>Barnehageplan Verdal Barnehageplan Verdal ble igangsatt for å vurdere framtidig organisering av kommunale barnehager i Verdal. Prosjektet skulle utrede hvilken organisering som var mest hensiktsmessig for å medføre økt samarbeid og samhandling. Det ble vurdert flere modeller for organisering.</p>

I slutfasen av prosjektet ble det vedtatt ny organisering av oppvekst, og da med rene fagområder. Virksomhetsleder for barnehager har gjennomført noen av de tiltak prosjektgruppa var innom i prosjektperioden. Barnehagevandring er en av disse.

Ruspolitisk handlingsplan Verdal, revidering 2013

Revidering av planen er ferdigstilt på disse områdene:

1. Beskrivelse av utfordringer rusfeltet har gjennom kartlegging av rusituasjonen i kommunen, eksisterende tiltak sett opp mot samhandling og kompetanse på rusfeltet.
2. Alkoholpolitikk
3. Aldersgrense på offentlig fester
4. Forebygging i barnehage og skole

Arbeidet er i slutfasen, og behandles politisk første kvartal i 2014.

Temaplan kompetanse og rekruttering helse, velferd, pleie og omsorg Verdal 2013-2016, revidering 2013

Revisjon igangsatt i 2013. Krevende prosess i og med at planen også skal legges inn i ny struktur og koples sammen med andre planer. Ferdigstilles første halvår 2014.

4.2 Situasjonen i driften i 2013

4.2.1 Oppvekst

I 2013 er det jobbet med skoler, Sfo og barnehager for å få bedre kontroll på driften i oppvekstsektoren. Rektorer og styrere er involvert i budsjettarbeidet, og det er utarbeidet planleggings- og oppfølgingsverktøy for å få kontroll på driften. Dette håper vi å se resultat av i 2014.

Skoler

Verdal kommune brukte mindre penger på grunnskole og barnehage i 2012 enn i 2011. Men Kostra viser at Verdal kommune likevel bruker stadig mer penger pr. elev, både når det gjelder ordinær undervisning og spesialundervisning, og spesialundervisningskurven peker oppover. Tilrådninger fra PPT og påfølgende vedtak gjør det umulig ikke å bruke mer penger enn budsjettet, fordi vedtakene innebærer lovmessige krav hos elevene.

For å sikre bedre ressursutnytting, prøver skolene å skaffe seg rom for å endre bruken av spesialundervisning til mer tilpasset undervisning.

Selv om antall elever går ned i Verdal kommune så er klassetallet stabilt, eller har en liten økning. Og når tidligere forventede reduksjon i klassetallet ikke innfris, får vi heller ikke den økonomiske gevinsten som er forventet gjennom «strukturelle tiltak».

SFO

Det er i 2013 jobbet med å utarbeide et forslag til Kvalitetsplan for SFO i Verdal kommune med tilhørende vedtekter. Planen vil bli sendt på høring og til politisk behandling i løpet av våren 2014.

Sfo i Verdal koster kommunen ca 3 mill kroner i året. Kommunestyret har vedtatt at Sfo i Verdal skal drives til kostpris, og delvis uten foreldrebetaling for funksjonshemmede elever. Elever med ekstra behov er svært kostnadsdrivende også i Sfo. Derfor vil det legges frem dokumentasjon på hva som kan drives til kostpris, og hva som nødvendigvis må ha en kostnad for Verdal kommune.

I barnevernsektoren har vi lyktes med å endre organisasjonen og arbeidet til barnevernet på en meget positiv måte. Barnevernet jobber nå mer strukturert og riktig, og dette har gitt resultater. «Ulempen» er økt kostnad til fosterhjems plasseringer og institusjons plasseringer med mere.

Barnehager

Verdal kommune har mindre netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år i barnehager enn landsgjennomsnittet (uten Oslo), og mindre enn andre kommuner i nettverket. Det samme gjelder korrigerede brutto driftsutgifter pr korrigert oppholdstid i kommunale barnehager. Andelen barn med barnehageplass er langt over landsgjennomsnittet, også for aldersgruppen 0-2 år, og den er høyere enn for de andre kommunene i nettverket. Andelen barn som går i kommunale barnehager er også høyere enn landsgjennomsnittet. Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage, er på linje med landsgjennomsnittet. Barnehager i Verdal har gjennomsnittlig lengre åpningstid enn gjennomsnitt i landet. Dette er tilpasset geografien og næringslivet i Verdal.

4.2.2 Velferd

Øra, Vinne og Vuku omsorg og velferd

2013 har vært et år med noe høyere sykefravær enn tidligere. Dette har ført til en del økte kostnader samt utfordringer med å skaffe nok tilgjengelige vikarer med rett kompetanse.

Det har vært stor usikkerhet rundt refusjon for ressurskrevende tjenester pga av at aktuelle brukeres behov har endret seg i løpet av året.

Tjenesteproduksjonen har stort sett vært som planlagt. Det har foregått en kompetanseheving på "Tvang – helst ikke" på Verdal bo- og helsetun. Institusjonen har også startet arbeidet med å bli sertifisert som livsgledesykehjem. Det har elles gått flere utviklingsprosjekt/kompetanseprosjekt i tjenesten knyttet til riktig legemiddelhåndtering, demenskartlegging, riktig ernæring, aktiv omsorg og velferdsteknologi, kreftkoordinatorer, Livsgledesykehjem og fagbrev på jobb. I tillegg har vi startet et utviklingsarbeid som går på å øke grunnkompetansen for brukere med demens og dokumentasjon av de tiltakene som utføres i tjenestene. Dette utviklingsarbeidet er viktig for å kunne gi innbyggerne et forsvarlig tilbud i tråd med den utvikling og tid vi lever i.

Virksomhetsområdet har mange dyktige og engasjerte ansatte som bidrar til at oppgaver blir løst på en god måte innenfor de eksisterende rammer. De bidrar også til et godt arbeidsmiljø. Det er et godt samarbeidet med vernetjenesten og tillitsvalgte som gjør at vi løser utfordringer i lag til det beste for både innbyggerne og de ansatte.

Noen klagesaker og tilsynssaker har utfordret oss på internkontrollsystem og fagprosedyrer. Det foregår en jobb knyttet til dette i enkelte avdelinger.

Verdal bo- og helsetun har siden høsten 2013 hatt ordinær drift samtidig med byggeprosjekt knyttet til branntekniske oppgraderinger og velferdsteknologi. Dette har vært både utfordrende og lærerikt. Det er opplevd stor fleksibilitet frå både ansatte, beboere, besøkende og ledere i tilknytning til dette.

NAV

Søkere med skolerett som søker om tjenester i NAV har vært prioritert i 2013. Målet er å gi søkerne et tilbud som fremmer aktivitet, slik at de ikke blir passive mottakere av økonomisk sosialhjelp. Satsingen er vellykket, målet er nådd og svært få i denne aldersgruppen har mottatt økonomisk sosialhjelp over tid. NAV Verdal er tildelt «Leif Mørkveds minnepris» for dette arbeidet, sammen med Verdal videregående skole.

«Arbeid for sosialhjelp» er et tiltak som setter vilkår om at søker skal arbeide for å få tildelt økonomisk sosialhjelp. NAV har blant annet avtale med mange gårdbrukere i kommunen som påtar seg arbeidsgiveransvaret for denne gruppen. Resultatet er kortere «stønadskarrierer» fordi flere kommer i ordinært arbeid eller andre arbeidsrettede tiltak.

«Standard for arbeidsrettet brukeropfølging» er en målrettet innsats som skal avklare hva den enkelte bruker har behov for av oppfølging og tiltak fra NAV på et tidlig tidspunkt i kontakten, slik at vedkommende kommer i arbeid eller behov for nødvendig kvalifisering for å komme seg i arbeid og bli selvhjulpel. Denne metodikken og tiltakene brukes uavhengig av om brukeren har statlige eller kommunale ytelser fra NAV.

Bosetting av 25 flyktninger i 2013, har NAV realisert i samarbeid med andre instanser i kommunen. I tillegg har NAV bistått 9 flyktninger gjennom familiegjenforening.

KomRev har hatt en gjennomgang av økonomisk sosialhjelp i NAV, kommunestyret ble orientert i sak 84/13.

Rehabiliteringstjenesten

Rehabiliteringstjenestens mål er å yte tverrfaglig bistand til brukerens egen innsats for å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og sosial deltagelse.

I 2013 har avdelingen utviklet gruppetilbudene. 12 ukers tilbud om intensiv opptrening i grupper, skreddersydd etter brukernes funksjonsnivå, har resultert i stor fremgang i fysisk funksjon hos alle deltakere. Denne måten å drive rehabilitering på gir god kvalitet og effekt for brukerne, samt at ressursene i Rehabiliteringstjenesten når flere.

Rehabiliteringstjenesten har startet «Aktiv i eget liv» – et utviklingstiltak som bidrar til bedre samhandling mellom avdelinger og omfatter brukere som mottar tjenester fra hjemmetjenesten som har et rehabiliteringspotensial.

«Gått vaksin, trygg alderdom» er et utviklingstiltak som tilbys alle 75 åringer i kommunen. 83 personer har vært aktuell for tilbudet i 2013. 61 har fått tilbud, 69 % har takket ja til besøk, 31 % har takket nei.

Boligkontoret

Boligkontoret har behandlet 71 søknader om bolig i 2013. Boligmassen har god logistikk i de boområdene som er prioritert i 2013. Boligkontoret har gjennomført en kartlegging av hvor mange barn som bor i de 120 boenheter de har tildelings- og oppfølgingsansvar for. 50 barn har oppvekstområder som vurderes som utfordrende og lite egnet for gruppen.

Det beste virkemidlet boligkontoret har i arbeidet for sosial utjevning i Verdal, er å bistå kommunale leietakere ut i det private boligmarkedet. 13 kommunale leietakere har fått bistand til dette i året som er gått. Husbankens virkemidler samt oppfølging og motivasjon fra Boligkontoret er viktig i denne sammenheng.

Det er registret 36 skriftlige klager på kommunale leietakere fra april 2013 til 31.12 2013. Alle klager blir skriftlig dokumentert, og håndtert med dialog og samhandling med Verdal boligselskap AS som huseier. Dette dokumenterer hvordan boforholdene i kommunale utleieboliger utvikler seg, og det gir et bedre grunnlag for når varsel om eventuell utkastelse skal sendes. På sikt vil også dette arbeidet gi informasjon om hvilke områder som er mest konfliktutsatt, og hvilke hverdagslige utfordringer leietakere har i de ulike områdene.

Fastlegeordningen

Interkommunalt oppgjør for gjesteinnbyggere i fastlegeordningen er Verdal kommune belastet med kr 223 688,86 for 2013. Denne oppgjørsordningen administreres av HELFO, og omfatter innbygger i Verdal kommune som benytter fastlegetjenester i andre kommuner.

4.2.3 Kultur, næring og teknisk drift

Kultur

I målbildet i "Planstrategi 2013-2016" defineres en ønsket utvikling mot at *"Innbyggerne, inkludert en stor andel pensjonister, deltar på sosiale kulturarenaer, og er aktive, tilfredse og slutter opp om lokaldemokratiet. De utviser selvstendighet og ansvar for egen og andres livskvalitet, helse og utvikling. Engasjementet i forhold til utviklingen av lokalsamfunnet er stort, ikke minst i de livskraftige grendene."*

Kulturtjenesten har mye erfaring og kompetanse rundt samarbeid med det frivillige kulturlivet, ikke minst de senere årene i samarbeidet med "Hagergrynkompagniet". Erfaringer fra dette arbeidet er også lagt til grunn i 2013. Blå ble det inngått samarbeidsavtaler med Verdal pensjonistlag og Innherred seniorforum.

Kulturkontoret er tillagt et bredt ansvar på kulturområdet, og oppgavene som prioriteres kan fordeles på støtte-/veiledningsfunksjon i forhold til kulturlivet - spesielt frivillige organisasjoner, arrangement/kulturformidling, driftsfunksjon i forhold til en del tiltak, informasjon/representasjon eksternt og utvikling av nye tiltak og arenaer.

Ved budsjettbehandlingen for 2014 ble det vedtatt opprettet ny stilling med ansvar for idrett, fysisk aktivitet og folkehelse. Denne prioriteringen vil bidra til at kulturtjenesten blir satt i stand til å være mer på offensiven innenfor dette arbeidsfeltet.

Det er et fortsatt viktig å kontinuerlig forbedre samhandlingen mellom sektorene/fagområdene.

Både kulturskolen og biblioteket er viktige aktører i forebyggende folkehelseperspektiv.

Skolekorpene har over lang tid etterspurt tjenester til opplæring fra kulturskolen.

I budsjettet for 2014 ble det vedtatt å opprette en egen stilling i kulturskolen til dette formålet i en prosjektperiode på 3 år. Erfaringer fra dette prosjektet vil gi grunnlag for veien videre.

Da kulturskolen flyttet inn i Tindved kulturhage hadde den i mange år sambruk med HINTS teaterutdanning om lokaler. Med utvidelsen av teaterutdanninga har kulturskolen måttet gi avkall på lokalet for dans og ensembleaktivitet. Det er sterkt behov for et tilsvarende lokale tilknytning de øvrige undervisningslokalene i Tindved kulturhage. Mangelen på dette lokalet har ført til redusert kvalitet i tilbudet.

Fra skolestart høsten 2013 ble det etablert kulturskoletilbud til alle 1. klassinger i SFO-tiden. Opplegget inneholder undervisning i dans og sang. Tilbudet blir videreført ut skoleåret, men i hht til statlige prioriteringer blir tilbudet tatt bort ved utgangen av inneværende skoleår.

Biblioteket kan være et viktig verktøy for å utvikle leseferdighet blant barn og ungdom. Dersom dette skal kunne jobbes systematisk med må biblioteket tilføres økte ressurser slik at bemanningen kan økes.

Teknisk drift

Kommunen sliter med dårlig vegstandard. Hovedplan veg er utarbeidet og vil komme til politisk behandling i februar 2014. Planen gir mulighet for prioritering av aktuelle tiltak innenfor vegsektoren.

Innenfor vann- og kloakksektoren vil det være et stort generasjonsskifte de nærmeste årene. Det er viktig å få til god overlapping på kritiske funksjoner innenfor sektoren. Dette vil medføre rekrutteringsutfordringer når det gjelder ingeniører, og det blir viktig å få til god overlapping slik at erfaringer og kompetanse hos dagens personell kan overføres til nye.

Innenfor teknisk drift er det i 2013 ansatt nøkkelpersonell både innenfor kommunalteknikk og kommunale bygg. Dette gir enheten en bedre mulighet til å kunne gjennomføre prioriterte arbeidsoppgaver.

Innenfor avløp er det fortsatt igjen store oppgaver for rehabilitering av eksisterende avløpsnett i sentrum. Fremdeles gjenstår det mye gammelt nett som er lagt like etter krigen og som må utskiftes.

For kommunale bygg er det fortsatt et etterslep på vedlikeholdet. Krav til framtidige ressursbehov vil sette krav til avklaring spesielt på framtidige barnehage- og skolestruktur.

Spesielt når det gjelder drift av kommunale veger er budsjettet meget stramt. Hovedplan veg viser at kommunens utgifter pr. km ligger omtrent på halvparten av anbefalt nivå.

Næringsutvikling

Målformuleringen innen næringsutvikling i Kommunedelplanenes samfunnsdel lyder: *"Levanger og Verdal kommuner har et sterkt industrimiljø og et variert næringsliv med gode utviklingsmuligheter"*. Formuleringen må sies å ha beholdt sin sannhetsgehalt, selv om utfordringsbildet for Kværner har endret seg noe.

Totalbildet er likevel at næringslivet framstår som robust og omstillingsdyktig, det satses en god del på forskning og utvikling, og landbruket står sterkt også i en nasjonal sammenheng.

Verdal Industripark har vokst til om lag 160 bedrifter som sysselsetter 3.600 personer og hadde en samlet omsetning på over kr 8 milliarder i 2012. En betydelig andel av industrisysselsettingen er basert på innleid arbeidskraft.

Samtidig gir dette kommunen nye utfordringer. Både ledighet og sykefravær er lavt, arbeidsmarkedet er med andre ord stramt – fleksibiliteten er strengt tatt for liten. Dette medfører masse midlertidige, kortsiktige tiltak som innleie, brakkebyer og bortsetting av arbeid utenfor regionen. Dette er et bilde på en kommune som svinger i takt med internasjonale konjunkturer. Denne svingningen er syklisk, med opp- og nedturer. For øvrig arbeidsliv (som ikke er oljerelatert) og kommunal sektor, betyr dette konkurranse om arbeidskraft og økt lønnsnivå generelt.

Kommunal sektor sliter med å ha et tilbud for mer permanent bosetting for innflyttet arbeidskraft. Og midlertidige tiltak som innleie etc. medfører tapte skatteinntekter. Det bør derfor rettes en særskilt oppmerksomhet mot tiltak som kan styrke kommunens tiltrekningskraft på spesielt etterspurte kompetansegrupper. Dette er en av begrunnelsene for kommunens deltakelse i KR D-satsingen «Saman om ein betre kommune».

I Kommunedelplanens samfunnsdels kapittel om samfunnssikkerhet heter det i målformuleringen at *”beredskap og forebygging skaper trygghet hos befolkningen”*. Borgerundersøkelsen viser at befolkningen opplever verdalssamfunnet som svært trygt, faktisk scorer Verdal helt i landstoppen på dette området. Samtidig opplever vi stadig mer uvær, og i et beredskapsperspektiv blir stadig mer oppmerksomhet rettet mot menneskeskapte klimaendringer. Senest nå ved siste årsskiftet ble Verdal truffet av stormene «Hilde» og «Ivar» som satte beredskapen i kommunen på prøve. Disse hendelsene understreker behovet for det arbeidet som er gjort i 2013 med å ferdigstille en overordnet ROS-analyse (Risiko- Og Sårbarhetsanalyse). ROS-analysen blir gjenstand for politisk behandling i februar 2014.

4.3 Nye utfordringer og revideringsbehov i planverket

4.3.1 Oppvekst

Kostnadene i barnevernet økte i 2013, og dette er en økning som vil fortsette i 2014. Den kommunale egenandelen i forhold til institusjonsplasseringer øker fra 35 000 kroner til 50 000 kroner pr mnd. Dette får stor økonomiske konsekvenser. Staten legger ned tilbud og overfører oppgaver til kommunene og viser til at finansieringen ligger i rammefinansieringen. Dette gjelder barnevern og helsestasjonsvirksomheten. Dette gir nye utfordringer og behov, blant annet fordi det skapes forventninger om at kommunen er tilført økonomiske ressurser sammen med oppgavene.

Klassetallet vil ikke kunne komme ned på det forutsatte nivået hvis trenden med å flytte inn i skolekretsen til Verdalsøra barneskole fortsetter. Det er mulig kommunen må foreta en ny vurdering av skolekretsgrenser for å møte denne utfordringen, og for å ta i bruk den skolekapasiteten som tross alt ligger der. Videre skal Verdal kommune nå gjøre et arbeid med tanke på strukturelle tiltak som vil bli lagt frem for politisk behandling i 2014. Barnehagene må få på plass en vedlikeholds-, restaurerings- og utbyggingsplan. Det er mange dårlige og ineffektive bygg i de kommunale barnehagene.

Ellers vises det til økonomiplan 2014-2017 side 7 -11, med detaljerte beskrivelser av oppvekstsektorens utfordringer i årene fremover.

4.3.2 Velferd

I målbildet i *”Planstrategi 2013-2016”* defineres en ønsket utvikling mot at *”Kvalitet i tjenestetilbudet er sikret gjennom forventningsavklaring mellom innbyggere og tjenesteytere og tjenester som gis i partnerskap med andre aktører - både frivillig sektor, private aktører og andre forvaltningsnivå. Deltakelse fra enkelte individ er viktig på ulike samfunnsnivå”*.

Det er ei utfordring å få avstemt forventninger innbyggerne har med de tilbud og tjenester kommunen kan gi, og få aksept for å dreie tjenestene fra hjelp til selvhjelp. Mange eldre ser for seg sykehjem som boform, mens utviklingsbehovet er behandlingsplasser i sykehjem.

Veksten i helse og omsorg er størst blant voksne/«unge eldre» under 67 år, de vegrer seg for opphold i sykehjem. Behovet for fleksible løsninger for å dekke innbyggernes ulike behov vil øke i årene framover.

I folkehelsearbeidet har vi satt oss som mål: *en aktiv befolkning med god helse og omsorg for alle: et trygt og forutsigbart tjenestetilbud tilpasset befolkningens behov og en meningsfylt hverdag.*

Forebyggende tjenester innebærer at kommunale tjenester skal endres fra behandling og bistand til forebygging og opplæring. Det er en utfordring å omstille kompetansen og økonomien i forhold til å vri fra reparasjon til forebygging og fra hjelp til selvhjelp. Dette handler om verdier og holdninger, og er krevende og langvarige prosesser både for ansatte og for innbyggerne. Her må det gjøres mye i årene framover. Forventningsavklaring vil være svært viktig for kommunens omdømme.

Lederutvikling er et mål i 2014. Omorganiseringene krever målrettet endringsledelse, og vi har utviklet et styrings- og lederverktøy som definerer mål, resultatmål, rapporteringskrav og oppfølging av den enkelte leder, som skal være gjennomgående for lederskapet i helse- og velferd.

Etablering av øyeblikkelig hjelp døgntilbud (Ø-hjelp): Ø-hjelp døgntilbud etableres 01.05.14. Kommunene har plikt til å etablere øyeblikkelig hjelp døgntilbud innen 01.01.16, jf Helse- og omsorgstjenesteloven §3-2. Formålet er samhandlingsreformens intensjoner om riktig behandling nærmest mulig innbyggerne, å unngå «unødvendige» sykehusinnleggelser og bidra til gode pasientforløp. Det skal etableres 2 behandlingssplasser på Verdal bo og helsetun. Kommunene har plikt til å sikre at tjenester som tilbys eller ytes er forsvarlige, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1. Kravene som stilles til kommunene i forbindelse med øyeblikkelig hjelp døgntilbud er at tilbudet skal være minst like godt eller bedre enn det pasienten ville fått i spesialisthelsetjenesten. Dette forutsetter både mer legeressurser, styrking av sykepleiekompetansen og nytt medisinsk utstyr. Før tilbudet etableres vil det dessuten være nødvendig med fysisk ombygging/tilrettelegging.

Bruk av korttidsopphold i sykehjemmene: Bruk av korttidsopphold i sykehjemmene øker. Rutinene rundt disse oppholdene er pr i dag for lite strukturerte; medisinsk informasjon foreligger i for liten grad, og medisinske vurderinger gjøres i for stor grad ad hoc til at oppholdet i sykehjemmet utnyttes til å følge opp medisinske problemstillinger.

Ved å øke tilstedeværelse av sykehjemslege og å bygge et tydeligere team av sykehjemslege og pleiefaglig ansvarlig sykepleier kan korttidsoppholdene bli et godt tilbud til brukere som trenger tettere observasjon for å innstille på nye doseringer av både medisiner og trening for eksempel.

Gjennom å styrke den faglige ledelsen både på lege og sykepleiesiden i sykehjemsavdelingene og etablere en tydelig rutine for planlegging, vurdering og oppfølging gjennom et korttidsopphold i sykehjem, skal bruker, pårørende og kommunehelsetjenesten få utnyttet de behandlingsmessige mulighetene i slike opphold vesentlig bedre. Korttidsoppholdene skal bli et nyttig supplement i kommunehelsetjenesten og vil kunne forebygge innleggelser i sykehus. Innherred samkommune har fått tildelt prosjektmidler fra Helsedirektoratet til koordinerte korttidsopphold i 2014.

Aktiv og meningsfull hverdag i sykehjem: Kultur, måltider, aktivitet og trivsel er helt sentrale og grunnleggende elementer i et helhetlig omsorgstilbud.

For å utvikle en fremtidsrettet og god omsorgstjeneste er det behov for større vektlegging av aktivisering både sosialt og fysisk og økt oppmerksomhet på brukers sosiale, eksistensielle og kulturelle behov. I den forbindelse er det en utfordring at kommunalt ansatte aktivtører i institusjon fortsatt lønnes av gavemidler og ikke driftsmidler.

For å imøtekomme krav i lovverk og nasjonale føringer på dette området for pasienter som bor i sykehjem, inngikk Verdal kommune våren 2013 partnerskapsavtale med Stiftelsen Livsglede for eldre. Stiftelsen har bidratt til utvikling av kriterier for sertifisering av Livsgledepsykehjem, og Verdal kommune har som mål at Verdal og Ørmelen bo og helsetun skal Livsgledepsykeres. Det er utviklet 9 Livsgledekriterier som skal settes i system og integreres på sykehjemmene før sertifisering kan finne sted. Livsgledekriteriene berører områder som er betegnet som viktige forbedringsområder i regjeringens strategi for håndtering av fremtidens omsorgsutfordringer (St. meld. 25 og Omsorgsplan 2015). Livsgledekriteriene favner også sentrale områder i Verdighetsgarantien, Kvalitetsforskriften og St.meld. 29: Morgendagens omsorg. Sertifiseringsprosessen vurderes som et viktig tiltak som skal bidra til bedre kvalitet for sykehjemspasientene i kommunene, et systemverktøy som skal bidra til å sette Livsglede i system. Målet er å styrke den aktive omsorgen og sette brukeres sosiale og kulturelle behov i sentrum. Prosessen er utfordrende da dette i stor grad handler om holdninger og kultur, og måten en legger opp arbeidet på i sykehjem. Alle ansatte, både ledere og medarbeidere må bidra hvis vi skal lykkes med å skape økt livsglede og øke kvaliteten på pleie- og omsorgstilbudet. Livsgledeplanen skal være integrert i alle relasjonelle møter og aktiviteter. Ansatte er ambassadører for livsglede, skal skape livsglede i stellsituasjoner, under måltider og øvrige aktiviteter i løpet av dagen. I praksis vil det si at vi skal gjøre mye av det samme av det vi har gjort tidligere, men da mer systematisk og med mer fokus på individuell tilrettelegging.

Ambulante team - Rehabilitering, lindrende og atferds team: Faglig omstilling i omsorgstjenestene krever endret og høyere kompetanse, nye arbeidsmetoder og nye faglige tilnærminger. Aktivisering er tidligere nevnt som et område som må vektlegges sterkere, men også områder som rehabilitering, lindrende behandling og miljøbehandling er områder som må vektlegges sterkere fremover. Ambulante team kan i mange tilfeller bidra til å forebygge innleggelse i spesialisthelsetjenesten. Slike team kan også være en god modell for gjensidig overføring av kompetanse og bedring av samhandling. På denne måten kan også ambulante team i kommunehelsetjenesten bidra til å skape gode faglige nettverk. Det er viktig at de ambulante teamene ikke kun blir "reisende i gode råd", men kan delta aktivt i pasientbehandlingen sammen med den øvrige helsetjenesten i kommunene og i samarbeid med spesialisthelsetjenesten der det er nødvendig.

Kommunene har allerede etablert demensteam, kreftkoordinatorer og innsatsteam rehabilitering, men det er et mål å videreutvikle dette i 2014. Rehabilitering, lindrende og atferd er relevante fagområder hvor det vurderes som hensiktsmessig med ambulante team.

Velferdsteknologi: Den faglige omstillingen er også knyttet til en sterkere vektlegging av innføring av nye velferdsteknologiske løsninger både i institusjon og for hjemmeboende. Kommunen har i samarbeid med Levanger kommune og Innherred samkommune hatt et prosjekt i tilknytning til dette i 2013, en prosess som vil måtte fortsette i årene fremover. Det er en nasjonal målsetting om at velferdsteknologi skal være en integrert del av helse og omsorgstjenesten innen 2020. Erfaringene fra prosjektet har bidratt til at kommunene skal utarbeide en kommunal strategi for velferdsteknologi.

Behov for lærlingeplasser/rekruttering knyttet til nye behov og avgang:

En del av våre ansatte nærmer seg pensjonsalder, og behovet for rekruttering er stort. Det er spesielt i forhold til behovet for fagarbeidere det er bekymring, utdanningshastigheten er mye lavere enn antall som kan gå av. Vi er med i prosjektet fagbrev på jobb der en jobber ut modeller for å nå fagbrev gjennom praksis på arbeidsplassen. 8 ansatte startet høsten 2012, 1 har sluttet, 1 har tatt fagbrev og resten forventes å ta fagbrev i løpet av de neste årene. Vi fikk i 2013 ta inn 2 ekstra helsefagarbeiderlærlinger. Det er også viktig å jobbe med å beholde ansatte og også sørge for at eldre arbeidstakere med god helse, arbeidsglede og arbeidsvilje får mulighet til å stå i jobb.

Våre enheter en stor utdanningsinstitusjon som tar imot elever, studenter og andre med behov for praksis, utprøving og arbeidserfaring fra forskjellige nivå. Dette er viktig med tanke på å bidra til utdanning av helsepersonell og i forhold til rekruttering og omdømmebygging. Det er viktig at oppfølging og innholdet i praksis blir sikret slik at vi framtiden kan rekruttere disse inn i ledige jobber.

Vikarinnleie: Det er fortsatt en utfordring å ha kontroll på vikarinnleie samt nok tilgang til vikarressurs og kompetanse for å unngå store overtidskostnader. Dette er en jobb som også må intensiveres i 2014.

Gjeldsrådgivning: Et stadig økende behov for gjeldsrådgiving er også utfordrende å håndtere. Kommunen greier ikke å dekke behovet for gjeldsrådgiving med de budsjetterte ressurser, og dette har konsekvenser for mye annet i livet. Det er god folkehelse i en ordnet økonomi.

Rustjenesten er organisert i Bo- og dagtilbud fra 01.01.14, og det er behov for samordning og utvikling av tjenesten i samarbeid med psykiaritjenesten i kommunen. Nasjonale føringer legger opp til at en opptrapping av begge områdene, noe som vil ha betydning for hvilke satsingsområder vi skal ha i 2014.

Samhandlingsreformens utfordringer innen rus og psykiatrifeltet er fortsatt i støpeskjeen, og 2014 må berede grunnen for en bedre oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten.

Rusbehandling Midt-Norge er avviklet fra årsskiftet, og tjenestene er lagt til det enkelte helseforetak i Midt-Norge. For Helse Nord-Trøndelag betyr dette oppbygging av nye tjenester.

Frisklivssentralen: Innsatsen overfor målgruppe 18-67 år fortsetter, og et av målene er forventningsavklaringer overfor innbyggerne, og med interne og eksterne samarbeidspartnere. Effekten av ny organisering og klargjøring av potensial for samordning av tjenestene, vil være avgjørende for videre utvikling av frisklivssentralen.

I 2014 skal det gjennomføres: 4 Bra mat kurs, 3-4 røykesluttkurs, oppstart KiD kurs (kurs i depresjonsmestring), 1-2, KiB kurs (kurs belastningsmestring) og fortsette arbeidet med kompetanseheving for ansatte.

Rehabiliteringstjenesten: Videreutvikling av tjenestene «Aktiv i eget liv» og «Gått vaksen, trygg alderdom» Hørselskontakttjenesten må finne en løsning for å korte ned ventetid, samt håndtere økning av henvisninger. Effektivisere montering av hjelpemidler er viktig.

Økt etterspørsel etter fysioterapi for voksne/eldre er utfordrende og det er behov for å se hvordan ressursen best kan brukes i tett samarbeid og samordning med hjemmetjeneste og institusjonstjenesten til de som kommer tidlig ut fra sykehus med behov for videre opptrening.

I forbindelse med samhandlingsreformens intensjon om å forebygge og legge ytterligere ansvar for rehabilitering til kommunene forventes behovet for våre tjenester å øke i årene som kommer.

Boligkontoret: Boligkontoret har behov for å styrke kompetanse innen:

- Saksbehandlingskompetanse
- Bomiljøarbeid innen konflikthåndtering og områdeutviklingsarbeid.

Planlegging av differensiert boligmasse sammen med Verdal boligselskap AS vil være en av de store utfordringene i 2014. Samhandlingen og dialogen med Verdal Boligselskap AS er god.

Forsterke innsatsen mot barn som vokser opp i kommunale utleieboliger. Målet er å bidra slik at familiene i private eide boliger eller på leiemarkedet som har gode oppvekstområder.

I 2014 skal helse og omsorg utarbeide ny kommunedelplan. Arbeidet er iverksatt og tar utgangspunkt i temaplaner virksomhetsområdet har. Dette er krevende prosesser, og med de utfordringer vi har med omorganisering av driftsorganisasjonen, samt etablering av nye tjenester, er det ikke kapasitet til å gjøre mer enn det som er beskrevet i Planstrategien.

4.3.3 Kultur, næring og teknisk drift

I 2014 er det ikke kapasitet for planrevideringer utover det som allerede er beskrevet i Planstrategien. Med tanke på årene framover forventes det at vi gjennom revidering av Kommunedelplan Kultur og Kommunedelplan næring vil avklare om det er ytterligere planbehov.